

שיעור פתיחה למסכת זבחים

תפקיד המחשבה בקדשים

Session #1: Introductory Shiur to the Study of Masekhet Zevahim

The Role of Intent and Focus in the World of Kodashim

(1) ויקרא ג, א-ג

וְאִם-זֶבֶח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן-הַבֶּקָר הוּא מִקְרִיב אִם-זֶכֶר אִם-נִזְכָּה תַּמִּים יִקְרִיבוּ לִפְנֵי ה':
וְסִמֵּךְ יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשִׁחֲטֹה פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
וְהִקְרִיב מִזֶּבֶח הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לָהּ אֶת-הַחֹלֶב הַמְכֻסֶּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב:

(2) ספרא ויקרא - דבורא דנדבה פרשה יד

וְהִקְרִיב מִזֶּבֶח – אף על פי ששחטו שלא לשמו.

שְׁלָמִים – אף על פי שלא סמך עליהן.

אִשָּׁה – לְשֵׁם אֲשִׁים.

לִי – לְשֵׁם מִי שֶׁעָשָׂה אֶת הָעוֹלָם.

מִכָּן אָמְרוּ: לְשֵׁם שֶׁשָּׂה דְבָרִים הַזֶּבֶח נִזְבַּח: לְשֵׁם זֶבֶח, לְשֵׁם זֹבֵחַ, לְשֵׁם שָׂם, לְשֵׁם אֲשִׁים, לְשֵׁם רִיחַ, לְשֵׁם נִיחֹחַ.

וְהַחֲטָאת וְהָאֶשֶׁם לְשֵׁם חֲטָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: אִם מִי שֶׁלֹּא הָיָה בְּלָבוֹ לְשֵׁם אֶחָד מִכָּל אֵלֹהִים, כָּשָׁר, שֶׁהוּא תָּנִי בֵּית דִּין,

שֶׁאֵין הַמַּחֲשָׁבָה הוֹלֶכֶת אֶלָּא לְאַחֵר הָעוֹבֵד.

(3) זבחים ד:ו

לשם ששה דברים הזבח נזבח

לשם זבח לשם זובח לשם השם לשם אשים לשם ריח לשם ניחוח והחטאת והאשם לשם חטא

אמר רבי יוסי אף מי שלא היה בלבו לשם אחד מכל אלו כשר שהוא תנאי בית דין

שאין המחשבה הולכת אלא אחר העובד.

(4) ויקרא ז, יז-יח

וְהִנֹּחֵת מִבֶּשֶׂר הַזֶּבֶח בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשְׂרָף:

וְאִם הָאֵכָל יֵאָכֵל מִבֶּשֶׂר-זֶבֶח שְׁלָמִיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב אוֹתוֹ לֹא יִחַשֵּׁב לוֹ פְּגוֹל יִהְיֶה

וְהִנֵּפֶשׁ הָאֵכָל מִמֶּנּוּ עוֹנֶה תִּשָּׂא:

(5) ספרא צו פרשה ח

אחרים אומרים לא יחשב במחשבה הוא נפסל ואין נפסל בשלישי. (ד) יכול אין מחשבה פוסלת אלא בזריקה מנין לרבות שחיטה וקיבול הדם תלמוד לומר אם האכל יאכל לרבות שחיטה וקיבול הדם יכול שאני מרבה שירי הדם והקטר חלבי ואכילת בשר ת"ל המקריב, זריקה בכלל היתה, למה יצאת להקיש אליה מה זריקה מיוחדת שמעכבת כפרה, אף אני מרבה שחיטה וקיבול הדם שמעכבים את הכפרה, ומוציאני את שירי הדם והקטרת חלבי ואכילת בשר שאין מעכבים את הכפרה. (ה) רבי מאיר אומר פוסלת בהילוך שאי אפשר בה לעבודה בלא הילוך ורבי שמעון אומר אין מחשבה כהילוך שאי אפשר לעבודה שלא בשחיטה ושלא בקבלה ושלא בזריקה אבל איפשר לה שלא בהילוך, שוחט בצד המזבח וזורק, רבי אליעזר אומר המהלך במקום שצריך להלך מחשבה פוסלת, מקום שאין צריך להלך אין מחשבה פוסלת, שאין מחשבה פוסלת אלא בדבר הכשר לעבודה ובמי שראוי לעבודה, ובמקום שהוא כשר לעבודה. (ו) יכול אין מחשבה פוסלת אלא באכילת בשר מנין לרבות זריקה והקטר חלבים ושפיכת שירים ת"ל אם האכל יאכל אכילה לאדם ואכילה למזבח. (ז) למדנו לזבחים הנאכלים לשני ימים שמחשבה פוסלת בהם בשלישי, מנין לזבחים הנאכלים ליום אחד, ודין הוא זבחים נאכלים לשני ימים, זבחי' נאכלים ליום אחד, מה זבחים הנאכלים לשני ימים מחשבה פוסלת בהם, אף זבחים הנאכלים ליום אחד מחשבה פוסלת בהם בשני, דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה אילו לשלשה אף אילו שלשה. (ח) אני אדינינו דין אחר זבחים נאכלים ליום אחד, זבחים נאכלים לשני ימים, מה זבחים הנאכלים לשני ימים אחר זמן אכילתם מחשבה פוסלת בהן בשלישי, אף זבחים הנאכלים ליום אחד תהא מחשבה פוסלת בהם בשני אחר זמן אכילתם. (ט) הין אם פסלה מחשבה בשלישי שאינו כשר לאכילת כל זבח תפסול מחשבה בשני שהוא כשר לאכילת קדשים קלים תלמוד לומר אם האכל יאכל לרבות זבחים הנאכלים ליום אחד שתהא מחשבה פוסלת בהם בשני.

פרק יג יכול אין מחשבה פוסלת אלא בחוץ לזמנו חוץ למקומו מנין ודין הוא זמן פוסל ומחיצה פוסלת מה הזמן מחשבה פוסלת בו אף מחיצה תהא מחשבה פוסלת בה. (ב) הין אם פסלה מחשבה בזמן שהזמן נהגת בבמה תפסול מחשבה במחיצה שאין מחשבה נהגת בבמה, תלמוד לומר בפרשת קדושי' אם האכל יאכל ביום השלישי פיגול הוא לא ירצה שאין תלמוד לומר אלא אם אינו ענין לחוץ זמנו תניהו ענין לחוץ למקומו, יכול יהו חייבי' עליו כרת תלמוד לומר בשלמים, עונו ישא, חוץ לזמנו בהכרת ואין חוץ למקומו בהכרת, יכול השוחט לערלים ולטמאים יהיה בלא ירצה תלמוד לומר אותו, אותו בלא ירצה, ואין השוחט לערלים ולטמאים בלא ירצה. (ג) יכול אין לי בלא ירצה אלא שנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו, מנין לנשחט בלילה ושנשפך דמה ושיצא דמה חוץ לקלעי' הין והיוצא ושקיבלו פסולים וזרקו את דמן והניתנים למטה שנתנם למעלה והניתני' למעלה שנתנם למטה והניתני' בפני' שנתנם בחוץ והניתני' בחוץ שנתנם בפנים והפסח והחטאת ששחטן שלא לשמם תלמוד לומר לא ירצה ולא יחשב לאוכל יכול יהו חייבי' עליו כרת תלמוד לומר אותו, הוא ואוכליו בהכרת ואין הללו בהכרת.

(6) משנה כתב יד קאופמן זבחים א

(א) כל הזבחים שנגזבו שלא לשמן, כשרים, אלא שלא עלו לבגלין משם חובה, חוץ מן הפסח ומן החטאת, הפסח, בזמנו, והחטאת, בכל זמן.

רבי אליעזר אומר: אף האשם.

הפסח בזמנו, והחטאת והאשם בכל זמן.

אמר רבי אליעזר: חטאת באה על חטא, ואשם בא על [חטא], חטאת פסולה שלא לשמה, אף האשם פסול שלא לשמו.

(ב) יוסה בן חוני אומר: הנשחטין לשם פסח לשם חטאת, פסולין.

שמעון אחי עזריה אומר: שחטן לשם גבוה מהו, כשרין; לשם נמוך מהו, פסולין.

(ג) כיצד? קדשי קדשים ששחטן לשם קדשים קלים, פסולין, קדשים קלים ששחטן לשם קדשי קדשים, כשרים.

הבכור והמעשר ששחטן לשם שלמים, כשרין, [שלמים] ששחטן לשם בכור ולשם מעשר, פסולין.

עולם הקרבנות

Varieties of the Korban Experience

קדשי בדק-הבית ("קדושת דמים")

Value Sanctification ("Bedek haBayit")

קדשי מזבח ("קדושת הגוף")

Sancification for the altar ("Kedushat haGuf")

סיווג קדשי מזבח:

מיני הנקריבין: What may be offered

בהמה, עוף, תבואה, יין, שמן, מים

Mammals, birds, grain, wine, oil, water

בעלים: Owners

קרבתן יחיד, קרבן ציבור - personal (including partners), communal

מוניעים: Motives

דבר הנידר והנידב (עולה, מנחה, שלמים)

Voluntary (*olah, minha, shelamim*)

דבר הבא בחובה (חטאת, אשם)

Obligatory (*Hatat, Asham*)

דרגת קדושה: Grade of Sanctity

קדש קדשים: עולה, מנחה, חטאת, אשם

Holiest ("Holy of Holies") – *Olah, Minha, Hatat, Asham*

קדשים קלים: שלמים

Holy ("Light Sancta") - *Shelamim*

עולות: Olah

עולת נדבה (בקר, צאן, עוף) = "אדם כי יקריב מכם" Voluntary *Olah*

עולת חובה *Olot* Obligatory

קרבתן צבור Public

קרבתן תמיד (2x) Daily Offering

מוספי שבת, ר"ח רגלים, ראש השנה ויום הכיפורים, עולה הבאה עם הנפת העמר

Additional offerings on RH, Festivals, *Olah* that accompanies the 'Omer

קרבתן יחיד Personal

עולת ראייה, עולות כחלק מטקס סיום תקופה (מצרע, נזיר, יולדת, זב/זבה)

Olat Reeyah (on 3 festivals), *Olah* of Metzora, Nazir, Yoledet, Zav/Zavah

שלמים: Shelamim

שלמי נדבה (בקר, צאן) "ואם זבח שלמים קרבנו"

Voluntary *Shelamim* (herd, flock)

נדבה כעין חובה - שלמי תודה

Quasi-voluntary - *Todah*

שלמי חובה

Obligatory *Shelamim*

קרבן צבור - Public

זבחי שלמי ציבור (בשבועות, עם שתי הלחם)

Shelamim that accompany the 2 loaves on Shavuot

קרבן יחיד - Personal

פסח, מעשר בהמה, בכור בהמה טהורה, שלמי נזיר

Pesach, Tithes, Firstborn, Nazir's Shelamim

חטאת: Hatat

החטאות כולם חובות (א"א לנדב חטאת) all are obligatory

קרבן צבור public

שעירי ר"ח, רגלים, ר"ה ויוה"כ, שני שעירי יוה"כ, פר הבא על כל המצוות, שעירי ע"ז

Goats brought on *Rosh Hodesh*, festivals, *Rosh haShanah* and *Yom haKippurim*, the two goats of *Yom haKippurim*, the bull (and goat) brought by Beit Din (*Horayot*)

קרבן יחיד personal

חטאת קבועה – על כל חיוב כרת הנעשה בשוגג

Fixed *Hatat* – for any *karet* violation done in error

לנשיא: שעיר *Nasi* brings a male goat

ל"עם הארץ": שעירה או כשבה

Regular citizens – female goat or lamb

חטאת מצרע, יולדת, זב/זבה (כולם באים בדלות, ומצרע בדלי דלות)

Hatat of a *Metzora*, post parturient, *Zav/Zavah* (all of these allow for financial scale)

קרבן עולה ויורד (על שבועות העדות, טומאת מקדש וקדשיו, שבועת ביטוי) באים

בדלות ובדלי דלות

דלות: שני צפורים – אחד לעולה ואחד לחטאת

דלי דלות – עשירית האיפה – "מנחת חוטא"

Oleh veYored – for *Shevuat haEdut*, defiling sancta, *Shevuat Bitui*

If poor – two birds (*olah+hatat*)

If destitute – 1/10 of an *ephah* of grain – *Minhat Hote'*

Asham : אשם

all are obligatory and personal יחיד קרבנות וכולם קרבנות יחיד

אשם נזיר (שנטמא), אשם מצרע, אשם גזילות, אשם מעילות, אשם שפחה חרופה, אשם תלוי – כולם אילים (זכר)

- 1) *Nazir* that became defiled by contact with death
- 2) *Metzora* upon completion
- 3) *Gezelot* – for denying a debt under oath
- 4) *Me'ilot* – violating sancta
- 5) *Shif'ha Harufah* – relations with a slave-girl who is already “married”
- 6) *Talui* – if unsure if he is obligated to bring a fixed Hatat

All *Ashamot* are rams

Grain Offerings : מנחות

voluntary - מנחת נדבה

plain flour (w/o oil) - מנחת סלת (ללא שמן)
מנחת מרחשת, מנחת מחבת, מנחת ריקיקין, מנחת מאפה תנור (בלול בשמן)
Deep-pan, fry, crackers, baked in oven (all with oil)

obligatory - מנחת חובה

public - קרבן צבור

לחם הפנים - (weekly show-bread)

מנחת העמר – the 'Omer

שתי הלחם – two loaves (on Shavuot)
מנחת נסכים הבאה עם כל קרבנות צבור (בלול בשמן)
Menahot that accompany public offerings

personal קרבן יחיד

מנחת חוטא (קרבן עולה ויורד וחטאת מצרע בדלי דלות), מנחת סוטה

Sinner's offering (destitute in case of *Oleh veYored*), *Sotah* offering

libations : נסכים

voluntary : נדבה

wine - יין

obligatory: חובה

נסכי עולה ושלמים (עי' במדבר טו-א-טז) –

libations that accompany *Olah* and *Shelamim* (see Bamidbar 15:1-16)

water libation on Sukkot – ניסוך המים בחג

עבודת הקרבן

Procedure

קרבן בהמה: Mammals

ארבע עבודות: Four *Avodot*

(א) שחיטה (כשרה בזר) – slaughtering (may be done by anyone)
קדשי קדשים – בצפון, קדשים קלים – בכל מקום בעזרה

Kod'shei Kodashim – on north side of altar; *Kodashim Kalim* – anywhere in courtyard

(ב) קבלה (מכאן ואילך – מצות כהונה) – receiving the blood in a chalice (from this point on – only Kohanim)
(ג) (הילוך) – (walking the blood towards the altar)

(ד) זריקה – sprinkling, daubing or placing the blood on the altar

הפשט וניתוח, הדחת האימורים (בעולה – הכל) והעלתן לאש

Flaying, fileting, washing the *emurim* (re: Olah – all of it) – and bringing up to top of the altar

עולה – הכל נשרף, חוץ מן העור

Olah – all is burned up besides the pelt

חטאת ואשם – הבשר נאכל לזכרי כהונה בעזרה באותו היום עד חצות

Hatat and Ashem – meat is eaten by male Kohanim in the courtyard that day until midnight

שלמים: Shelamim

”סתם” שלמים – הבשר נאכל לבעלים עד שקיעת השמש ביום השני, חזה ושוק ניתנים לכהנים ונאכלים בכל העיר
Regular *Shelamim* – the meat is eaten by the owners until sunset of the 2nd day; the breast and thigh given to the *Kohanim* – it is eaten anywhere inside the walls of Yerushalayim.

שלמי תודה – הבשר נאכל לבעלים עד חצות הלילה עם ארבעים לחמי תודה, שארבעה מהם ניתנים לכהנים
Shalmei Todah (Thanksgiving offering) - meat eaten by owners until midnight of that day, along with forty loaves, four of which are given to the *Kohanim*.

בכור בהמה טהורה – ניתנין לכהנים

Firstborn animal – given to *Kohanim*

פסח – נאכל לבעלים עד חצות/עמוד השחר

Pesach – eaten by owners until midnight/ dawn (other unique features – must be roasted, only eaten by members of the *Havurah*)

מעשר בהמה – נאכל לבעלים עד שקיעת היום השני

Animal tithe – eaten by owners until sunset on 2nd day